

Lodewijk de Waal (Humanitas):

‘Iedereen kent ons, maar niemand weet wat we doen’

Volgens Humanitas-directeur Lodewijk de Waal heeft zijn vereniging drie grote problemen: de financiering, het betrekken van bestuurlijke vrijwilligers en een enigszins onduidelijk imago. ‘Humanitas is een merk, maar het is moeilijk je daar een voorstelling van te maken.’

door Martin Zuithof fotografie Diederik van der Laan

In het kort :

- Grote thema's
- Financiering
- Draagvlak
- Imago
- Armoede

‘Dingen leren zelf te doen’ tegenover ‘dingen uit handen nemen’. Lodewijk de Waal zet de filosofie van vereniging Humanitas af tegen de aanpak van de FNV, de vakbond waarbinnen hij ruim dertig jaar een grote rol speelde. ‘Toen ik hier in 2006 begon liep ik mee met een vrijwilliger in de Thuisadministratie. Die man had een engelen-geduld, maar ik wilde de formulieren snel zelf invullen. Maar iemand leren zelf een formulier in te vullen, is een hele kunst. De fout bij de 260.000 belastingbiljetten die de FNV elk jaar weer invult, is dat je het mensen niet leert zelf te doen. Die mensen komen volgend jaar weer terug. Pas toen ik bij Humanitas zat, kwam ik op die gedachte. Bij Humanitas gaat het om mensen sterker maken, een steuntje in de rug geven en leren het zelf te doen. We zijn niet van de eeuwigdurende bijstand.’

Direct na de oorlog werd de ‘Stichting voor Maatschappelijk Werk op Humanistische grondslag’ opgericht, al snel omgedoopt tot Humanitas. Tegenwoordig biedt de vereniging steun aan ‘mensen die het niet in hun eentje redden’. Dat gebeurt in de vorm van 600 projecten, uiteenlopend van hulp bij rouwverwerking, eenzaamheidsbestrijding, ouderenzorg, opvoedingsondersteuning, thuisadministratie tot gedetineerdenwerk. Humanitas heeft 92 afdelingen, zo'n 10.000 actieve vrijwilligers en 36.000 deelnemers. Daarnaast zijn bij de vereniging een aantal werkstichtingen aangesloten, waarbinnen het aandeel van beroepskrachten groter is dan dat van de vrijwilligers: Humanitas Ouderenzorg, Kinderopvang en Maatschappelijke opvang.

Thema's

Eenzaamheid, mantelzorg en thuisadministratie zijn bij Humanitas op dit moment grote thema's. ‘Onze steunpunten Mantelzorg helpen bij het ontlasten van mensen die als mantelzorger actief moeten zijn. Onze projecten

Thuisadministratie helpen de administratieve lastendruk voor mensen te verminderen. Interessant vind ik het Chatproject waarbij we mensen vanuit hun huis online uit hun isolement halen. Daarbij constateren dat we dat eenzaamheid al op jonge leeftijd, tussen 20 en 25 jaar voorkomt.’

Maatjescontact speelt bij de meeste van deze thema's een rol, schetst De Waal. Trots is hij op het project Begeleide Omgangsregeling (BOR), waarbij de omgang met de kinderen na een scheiding wordt geregeld, onder begeleiding van een maatje. ‘Het contact tussen de ouders is vaak heel ingewikkeld. Voor de kinderrechter is het een zegen dat hij het niet via moeilijke juridische constructies hoeft op te leggen, maar kan zeggen: gaat u eens praten met Humanitas.’

Financiering

Volgens De Waal heeft de overheid steeds meer de neiging vrijwilligers te zien als goedkoop alternatief voor overheidstaken. ‘Veel van onze activiteiten worden lokaal gefinancierd vanuit de Wmo. Een goed project vindt altijd wel geïnteresseerde burgers die zich ervoor willen

‘Politici beseffen niet dat vrijwilligerswerk ook geld kost’

inzetten. Maar ook de begeleiding en scholing van vrijwilligers kosten geld. Politici denken vaak: ‘Vrijwilligerswerk, hartstikke goed’ en dat schrijven ze ook in alle verkiezingsprogramma's, maar ze realiseren zich niet dat het geld kost.’

De staatssecretarissen Nebahad Albayrak (Justitie) en Jet Bussemaker (VWS) begrepen dat wel. ‘Albayrak was bij-

voorbeeld bezig met een nieuw beleidskader waarbij ook geld werd uitgetrokken voor vrijwilligerswerk. Dat was gunstig voor ons project 'Gezin in balans', waarbij we gedetineerde moeders begeleiden in de gevangenis en met dingen als huisvesting als ze uit de gevangenis komen.'

De Postcodeloterij en de Sponsor-Bingoloterij zijn de enige betrouwbare financiers op dit moment, zegt De Waal. 'Zij zijn de enigen die Humanitas structureel ondersteunen en dan niet alleen modieuze innovatieprojecten. We krijgen vaak geld van een fonds, maar als dat project slaagt ben je gesjochten, want dan moet het structureel gefinancierd worden en daarin is niemand geïnteresseerd. De succesvolle projecten draaien allemaal door de projectencarrousel en dan houdt het weer op. Dat is een ramp als je project slaagt.'

De Waals grootste zorg is de financiering van Wmo-projecten als bestrijding van isolement en ondersteuning van de thuisadministratie. 'Om bezuinigingen op de AWBZ op te vangen zijn gelden naar de gemeenten gegaan, maar altijd minder dan er kosten waren. Deze middelen werden ook niet geoordeeld en dat terwijl er straks miljarden op het Gemeentefonds worden gekort. We zijn dan ook benauwd dat geld voor vrijwilligerswerk aan andere dingen wordt besteed. Dan schuift het werk wel op richting vrijwilligers maar droogt de financiering op.'

Heeft Humanitas tegenwoordig nog wel genoeg draagvlak?

'We hebben geen enkel probleem om uitvoerende vrijwilligers te krijgen. Of het nou voor opvoedingsondersteuning is, gedetineerdenwerk of rouwverwerking, mensen vinden dat leuk, met zulke thema's kunnen ze zich ontplooiën. Bestuurlijke vrijwilligers zijn wel een probleem, die zijn moeilijker te krijgen. Niet iedereen heeft zin in vergaderen, wat vaak nogal formeel gaat. Daarvoor hebben we het project 'Verlevendiging vereniging', om te zorgen dat bestuurders zich met inhoudelijke zaken kunnen bezighouden. Ga ze niet vermoeien met het jaarver-

slag, maar spreek ze aan op de inzet van hun netwerk voor de vereniging. Mensen zijn dus minder geïnteresseerd in het organiseren van de hulp, dan in het helpen zelf.’

‘Verenigingen zijn vaak heel ingewikkeld, met statuten, reglementen, jaarverslagen, jaarrekeningen. In de afdelingen zitten nu 92 penningmeesters begrotingen te maken, anders komt dat niet op tijd voor de algemene ledenvergadering in november. Kan dat niet wat simpeler? Als we er niet in slagen een voorzitter, een penningmeester en secretaris te vinden, kan dat ertoe leiden dat de vereniging wordt overgenomen door beroepskrachten. Vooral jongeren hebben minder zin in bestuurlijke taken. Heel het verenigingsleven in Nederland worstelt daar mee.’

‘De lokale afdelingen zijn ook onze kracht: de penningmeester in Leeuwarden kent ook de wethouder die over de Wmo-gelden gaat. En de secretaris weet waar behoefte aan is. Al onze vernieuwende projecten, een Chatproject, het Doorstartproject over opvoedingsondersteuning, de Thuisadministratie, zijn in de regio bedacht. Hoe regel je het dan zo dat mensen bezig zijn met de kracht en niet met administratief gedoe? Daar zijn we mee bezig.’

‘Mensen zijn minder geïnteresseerd in het organiseren van hulp dan in het helpen zelf’

Heel veel activiteiten van Humanitas zijn betrekkelijk onzichtbaar. Levert dat geen imago probleem op?

‘Ja, iedereen kent onze naam, maar niemand weet wat we doen. Naar aanleiding van ons 65-jarig bestaan zijn we bezig met een imagocampagne onder het motto ‘Sterker dan je denkt’. We zijn vaak te bescheiden, vrijwilligers vinden hun werk vaak niet bijzonder wat ze doen. Daarnaast is wat we doen – vaak een-op-een contacten – ook moeilijk zichtbaar te maken. Bovendien is het ook heel divers: we doen aan rouwverwerking, nazorg voor gedetineerden, thuisadministratie, ouderen in isolement, kindervakantiekampen.’

CV

1950: geboren in Rotterdam	1985: bondsbestuurder Dienstenbond FNV
1962-1967: vijf jaar Gymnasium Sint Franciscuscollege Rotterdam	1992: federatiebestuur Vakcentrale FNV
1969-1972: medewerker verzekeringsmaatschappij RVS	1997-2006: voorzitter vakcentrale FNV
1973: medewerker en bestuurder NVV Bond Mercurius	2006-nu: directeur Humanitas
1978: vakbondsonderhandelaar	Nevenfuncties o.a. op het gebied van ontwikkelingssamenwerking, raad van commissarissen PGGM en ING

Maar hoe duidelijk is het imago van Humanitas? Het merk is minder sterk dan dat van de Van Harte Resto's of het Leger des Heils, waarbij duidelijk is wat ze bieden.

‘Humanitas is ook een merk, maar het is moeilijker je daar een voorstelling van te maken. Wij doen zoveel verschillende dingen: in Rotterdam is het ouderenzorg en in Enschede daklozenopvang. In Groningen hebben ze het beste beeld, daar zeggen ze “Humanitas geeft een steuntje in de rug”. Een algemeen beeld bij mensen over wat we zijn, zullen we niet snel bereiken, daarvoor zijn onze activiteiten veel te verschillend.’

‘Onze nieuwe slogan is “Sterker dan je denkt”. Wij zijn sterker dan de mensen denken en ook de cliënten zijn sterker dan ze denken. Onze naam “Humanitas” heeft al een sympathieke lading, zo blijkt uit onderzoek. Dat geeft al een geweldige voorsprong, dat mensen denken “O, het zal wel goed zijn”. Ons probleem is vooral financieel. Om dat op te lossen moeten we ons merk laden. Als ik dan bij IBM kom om te praten over sponsoring, moeten zij zeggen: dat is een goed merk wat jullie hebben.’

U geeft lezingen bij de Stedenestafette rond het Jaar van de Armoede. Maakt u zich zorgen over armoede in Nederland?

‘Ja, als Humanitas komen we armoede heel veel tegen, onze vrijwilligers moeten bijvoorbeeld weten hoe ze toelagen kunnen aanvragen. De politiek moet zorgen dat de armoede niet erger wordt, bijvoorbeeld door het koppelen van de uitkeringen aan de lonen. De politiek moet ook vooral niet de kinderbijslag verminderen en de huurtoeslag verlagen.’

‘Als humanisten zijn we heel erg van de eigen verantwoordelijkheid. In het politieke denken sinds de jaren zeventig zie je een verschuiving naar de eigen verantwoordelijkheid, van slachtoffer van naar schuldig aan de armoede. Dat mensen slachtoffer zijn is niet helemaal waar, want sommigen komen er wel uit. Dat ze dader zijn is ook niet helemaal waar. In de armoedebeweging is dat een moeilijk debat: waar ligt de schuld van mensen zelf? Als Humanitas willen we juist een oplossing bieden: het beïnvloeden van de maatschappelijke factoren en tegelijk kijken hoe het individu zijn persoonlijke situatie kan verbeteren.’ ■